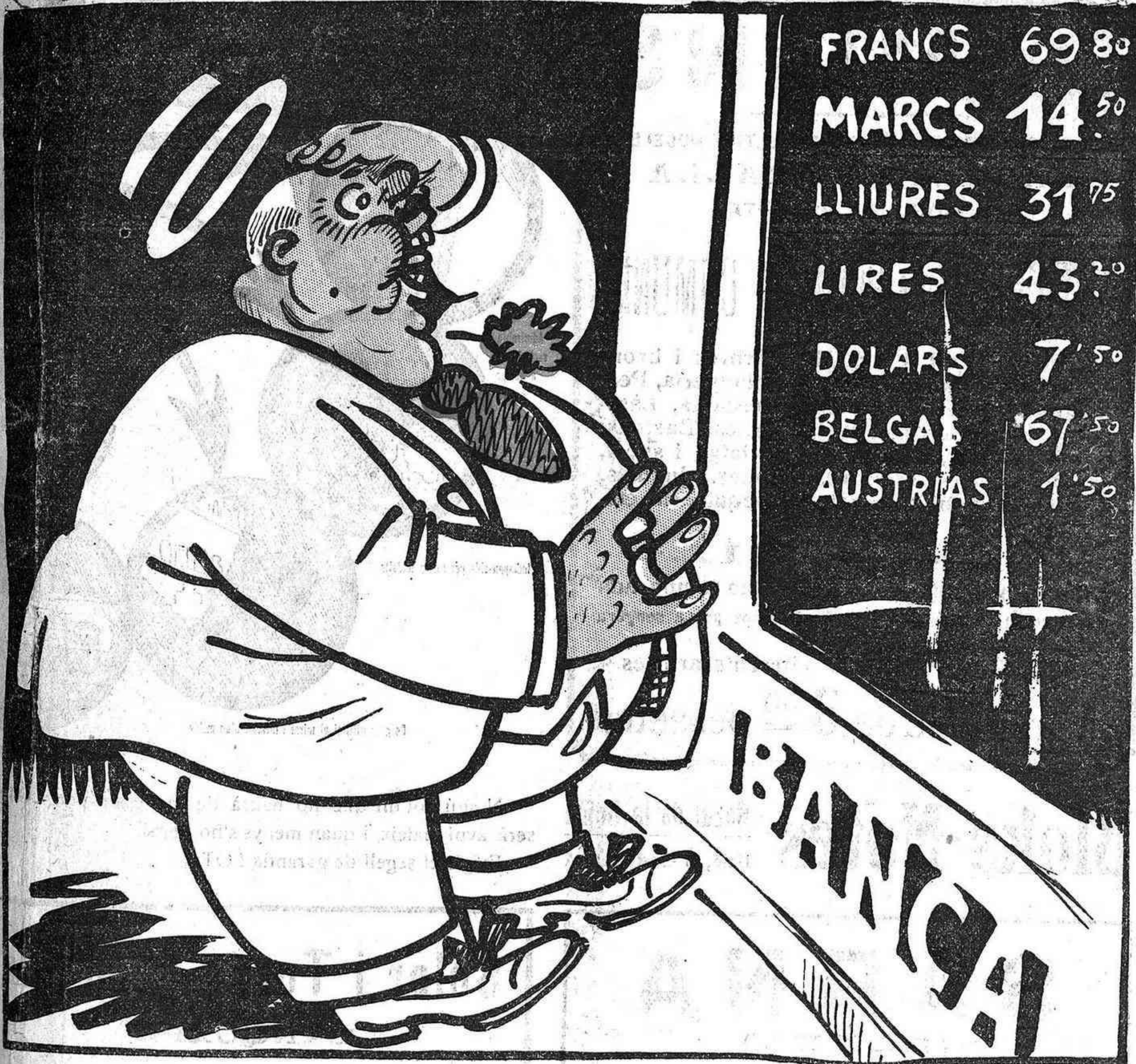

L'Esquella de la Torratxa

Any XLIII · Número 2202

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 20 de maig de 1921

LA PUJA DELS MARCS

he venut!

SARNA
CURA RÁPIDA
Sarnicida Paradell
Frasco 4 pessetas
Asalto, 28, farmacia - Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO é INTESTINOS

GASTROL
MIRET
PROBARLO ES CURARSE
NAVALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

GRANS MAGATZEMS
DAMIANANS

GRANDIOSA EXPOSICIÓ I VENDA DELS ULTIMS MODELS de
BARRETS DE PALLA
DESDE UNA PESSETA

ARTICLES PER A PRIMERA COMUNIÓ

OBJECTES PER A REGAL: Màrbres i bron-
zos artístics, Plateria, Joieria, Relotgeria, Per-
fumeria, Bisuteria, Aparells parlants, Làm-
pares, Gábies de metall, Paraigües, Bastons,
Banos, Guants, Articles per a viatge i sport,
Articles per a escriptori, Sabates, Juguets,
Camiseria, Mobles, Ferreteria, Maquinaria, etc.

SASTRERIA
Ultimes novetats per a la pròxima temporada
Especialitat en la mida — Confeccions per a senyora

SECCIÓ ESPECIAL de diferents articles
al preu únic de **3^{'95}** pessetes

LOT

Admirable
servici per
a baixar
l'escala

Indispensable per cuidar ma'alts

De gran utilitat al mirar l'interior d'un moble

Sempre necessària per al maleït

Bloks Notes Bazar de la Unió
Unió, 3.-BARCELONA

Ningú pot dir que no haurà de menester una LOT; pos-
serà avui mateix, i quan menys s'ho pensi.
Exigir el segell de garantia LOT.

SARNA
(RONYA)
ANTISARNI

Unic que la cu-
Les seves i-
perilloses

Es

Soler i Torra germans
BANQUERS

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi
de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes
en monedes Nacional i Estrangera

C/Is, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola - Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

CRONICA NUPCIAL

'homes—deia el bromista—no se'n casa cap, però de dones encara se'n casa alguna. I si li haguessin preguntat per les cupletistes, ens hauria respost: De les cupletistes, totes.

Ara la Chelito està promesa i els diaris ne parlen del seu matrimoni com si fos el d'una infanta.

Solament que les infantes semblen nascudes per a casar-se i en canvi tothom se n'estranya del matrimoni de la Chelito, com si fos una vestal consagrada al manteniment del foc sagrat. Tal volta l'estranyesa és per suposar que la Chelito no manté cap foc sagrat, però en aquest cas, perquè no hem d'admetre que la senyoreta Chelito vulgui descansar, tenint un espós legítim, una llar pròpia i fixa, i uns fills, als que educaria en els jesuïtes prohibint-los-hi que anessin als cafès concerts? Semblant an aquells homes que han fet les Amèriques i que a l'arribar als anys crepusculars cerquen un recó on poguer fruir reposadament els diners guanyats, la Chelito ha corregut també la Ceca, la Meca i la vall d'Andorra i vol trobar la santa pau familiar, abans que s'iniciï l'obesitat, la dispèpsia i el reuma.

Ara que nosaltres, els de la generació de la Chelito, tots som casats i els que no ho som, és com si ho fossim, trobem, lògic, que ella, també es casi. Va començar a anar al Paral·lel, a la «Peña», a «La Buena Sombra», i a l'«Edén», quan nosaltres; cercava les pusses en el seu cos, com les cercavem nosaltres; disfrutava, aleshores que era jove, com disfrutavem nosaltres; i així, des dels quinze anys hem anat seguint la vida paralelament. Avui que nosaltres som persones de representació, advocats, regidors, escriptors de fama, membres de la Junta de l'«Ateneo» o de la «Lliga», fins individus del somatent, ella vol ésser persona respectable, i com si també fos del somatent, demana pau.

Es la nostra cupletista i vol seguir la sort de la nostra generació. Alguna fidelitat havia de tenir! Tot li serà per-

donat per haver estimat molt, i al costat del seu espós, tal volta arribi a ésser una de les nostres honestes i nobles dames. A França no hi ha vila que no s'estimi on no tinguin una bella Chelito retirada. Presideix les festes de caritat, és partidària del candidat conservador, concedeix premis a la virtut, té cadira pròpia a l'església i és la millor amiga del senyor rector amb el qual parlen de la corrupció moderna. Les senyores barcelonines, al començament, se mostrarien severes, però als dos o tres anys de no mostrar la camisa, li seria perdonada tota la seva història. Ella, sempre intel·ligent, no mostraria els seus pits, ni en les festes de gala del «Liceo», i la seva carn, novament amagada, tornaria a ésser pura. Si l'hipocresia és el tribut que'l vici rendeix a la virtut, el present púdic és el tribut que el passat obscè rendeix a la moral.

Tal volta aquests matrimonis excèntrics, com el de la Chelito, siguin els més morals. Cap passió concupiscent, cap propòsit, per part d'ella, de cercar editor responsable, cap, tampoc, de trobar sossegadament a casa, lo que s'ha de cercar pel carrer. S'n matrimonis Vichy... Matrimonis de cossos cansats que després d'haver-se fet una posició social, prenen estat, com qui pren les aigües de Caldes.

PARADOX

La «Lliga», pensa en tot

Pocs bienis han tingut unes sessions tan divertides com l'actual. Manca al Consistori la nota enlairada, seriosa i vibrant. L'estirabot, l'acudit platxeriós, té en canvi, entre els senyors que componen els diversos grups que formen l'Ajuntament, conreuadors incansables i afortunats. Hi havia qui opinava que després d'En Martí i Ventosa havia d'ésser difícil polsar amb mitjà acert la corda còmica. Ignoraven els tals, la disposició dels regidors per a el cultiu de la caricatura, que ha tingut al Municipi, de tot temps, adeptes incondicionals i entusiastes. La salsa, val avui al Consistori, cent vegades més que el plat. De les deliberacions consistorials, ens quedem nosaltres amb els incisos que esmalten les discussions. Les reunions setmanals batejades amb el nom de sessió, són un seguit de comèdies, que esdevindrien inquantables, de no ésser els intermedis.

Per dissort, no tenim enguany els barcelonins una representació de la U. M. N. que valgui la pena. Els senyors que integren el grupet monàrquic, són de lo més tou i ensopit que pugui demanar-se. Ni la gràcia, ni l'ardidesa compten entre les seves virtuts. S'arronsen a les

primeres de canvi. Enmudeixen tantost surt algú que parli mig tò més alt de lo que s'acostuma. La minoria de l'«U. M. N.» no ha sigut feta per a els grans debats. Molt abans de que's notin els efectes de la lluita, es repleguen els soldats en les seves tendes...

El defalliment dels gladiadors monàrquics havia de enardir a l'enemic, que amb poc treball ha quedat amo del hemicicle. El senyor Carrasco Formiguera, capità del piquet de *segadors* que seuen als ascons del Consistori, cuida d'amenitzar les sessions, amb tanta gràcia i oportunitat tal, que val ell sol per a tots els regidors que en l'aspecte descrit hagin pogut precedir-lo des de que el món és món, i en aquest hi ha Ajuntaments

Dies enrera, i amb motiu de disenter-se el tradicional dictàmen que fa referència a la cooperació de l'Ajuntament a la tradicional processó de Corpus, digué el senyor Carrasco Formiguera que amb igual braó i entusiasme defensaria les creències religioses, que la independència de Catalunya.

L'exaltament del senyor Carrasco Formiguera, naix—segons declaració prestada per ell mateix—del fet de creure en Déu i en la religió catòlica i apostòlica, al ensem que d'estar convençut de la necessitat de que l'esperit religiós inspire la nostra vida social.

Convinguem en que com a programa edilici, no pot demanar-se més. Els electors del senyor Carrasco, be-neiran, segurament, l'hora en que determinà la «Lliga» incloure'l en la relació de candidats.

Nosaltres—que no som de la Parròquia—ens formulem a nosaltres mateixos la següent pregunta:

—Què seria dels concorrents a les sessions, sense la presència del senyor Carrasco Formiguera?

I acotem, sumisos, el cap, davant l'acert i la previsió evidenciats pels directors de la entitat capdal del regionalisme oportunista i electorer.

JUST

FANTASIA D'ARTISTES

En Costa, el violinista, va assolint, cada vegada més, una fama que'l portarà a ésser el nostre violinista. En Matilla, el pintor, també té fama, però no tanta com En Costa. Tots dos dialoguen.

—Jo—diu En Costa—sento la musica amb deliri. Passant l'estiu a Olot, sovint m'emporto el violí a les afores i sota un arbre toco el meu violí. Aleshores tot m'acompanya, el vent, el soroll de l'arbrat, l'aigua que corre, els ocells que refilen... I entro en un èxtasi musical.

En Matilla, davant de tanta espiritualitat, no's va encongir. Ell també era artista, també sentia les veus de la natura.

—Jo—respongué—sóc pintor i pinto durant el dia, però arribada la nit, sento també la musica, i sovint agafo una guitarra, me'n vaig vora mar, toco, i les onades, el vent i mil remors m'acompanyen també, fins que sento unes castanyoles...

—Unes castanyoles?—preguntà En Costa.—I qui les toca?

—Són els musclos, que m'acompanyen—contestà En Matilla.

Nosaltres no creiem que En Pérez Jorba, escriptor ben conegut, d'ençà de l'època dels Quatre Gats, sigui un bók en flames, sinó un bon xicot que continua creient que amb alusions sexuals són possibles els espaterraments. Ara ha publicat un llibre ple de nueses i de fornacions retòriques, però com que qui més qui menys tothom ha vist una dona despullada, el llibre d'En Pérez Jorba no ha fet escàndol.

Al contrari: Hem escoltat una lectura. Eren dos senyors que's llegien els versos d'En Perez Jorba:

*En mos genolls sentada jo tenia
la blonda nuditat...*

La blonda nuditat, apareix, sempre al costat d'En Pérez Jorba en la cambra florida, barquejant pel Sena, en la nit estelada, i ell sempre amb el desig a punt, fa aquelles coses que després ens conta:

En l'escalfor del llit me plau ton cos bressar...

Els dos senyors barcelonins, acaben dient:

—Carai! Es veu que aquest xicot no s'ha privat de cap gust.

El burgès no s'espaterra, perquè, a la fi, tot això en baixa prosa és lo que ha dit el senyor Esteve, a la senyora Tomasa.

Un amic s'ha permès unes observacions a propòsit del *Poti-poti* de la setmana passada, dedicat a la foscor que impera en les sales dels cinemes.

L'amic a qui al·ludeixo, troba que els defectes que la gent imputa al cinematògraf, no naixen de que's dongui l'espectacle entre tenebres, o a plena llum.

Sosté que el mal arrenca del fet de que entre el públic dels cinemes s'hi comptin més d'un i més de dos espectadors, aficionats a... com ho diria?... A exploracions d'un gènere particular.

Per a remeiar aital inconvenient, proposa l'amic, que en lloc de dictar mides que són una molèstia pels concorrents a la mena d'espectacle que és el cinematògraf, es privi l'entrada en els mateixos a les senyores de bellesa reconeguda.

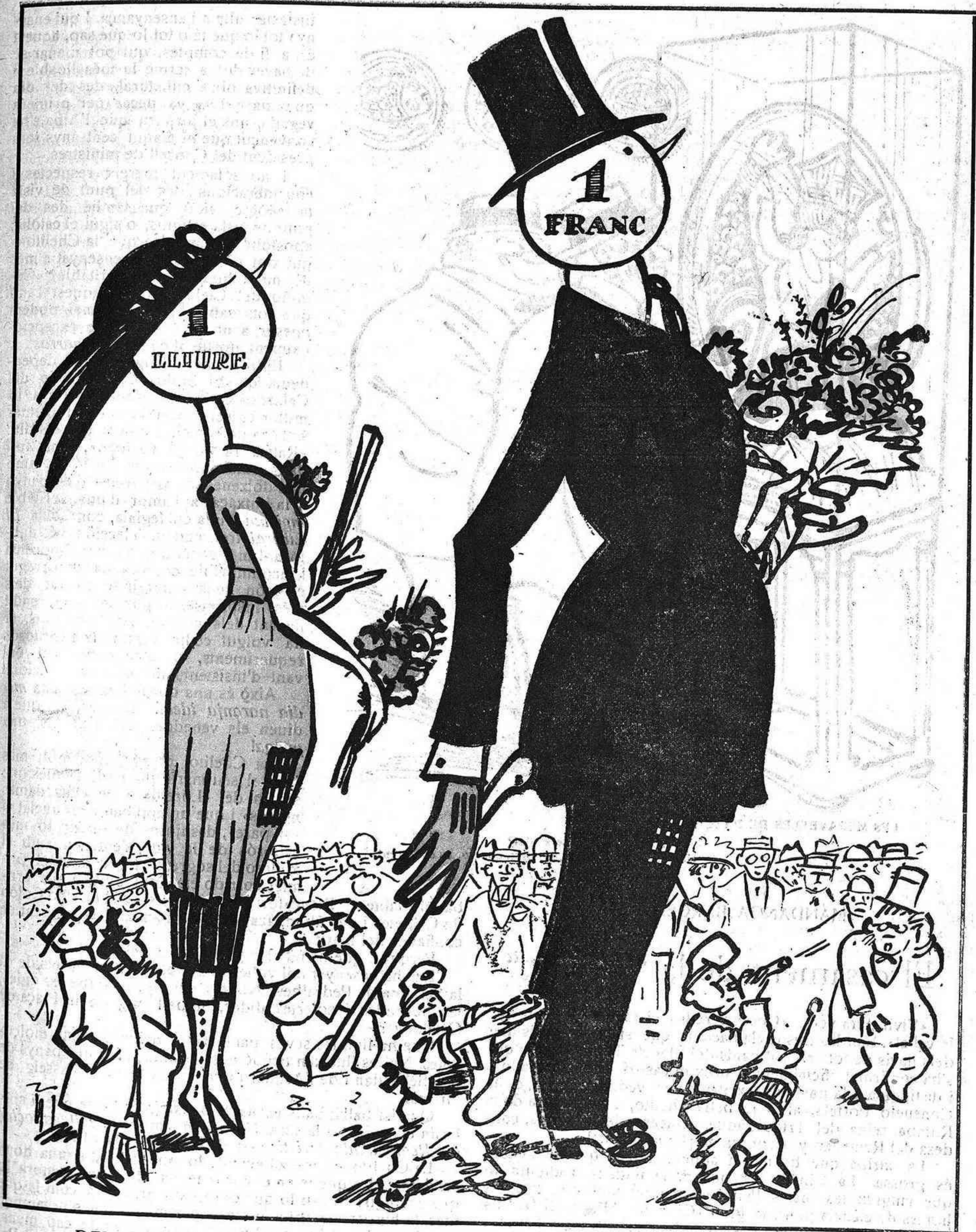
Llavors,—afegeix,—restaran al cinema els veritables aficionats a les projeccions... ultra els qui en la penombra de les sales i en les cadències del piano cerquen acomodo per a fer petar una bacaina.

Així s'expressa l'amic, que ignora, segurament, que els aficionats a *seques* al cinematògraf són menys de lo que a primera vista sembla; que per a atrapar el son, s'acaba, tot just, d'inventar un aparell senzillíssim i al abast de totes les borses.

L'invent, degut a un francès, consisteix en la disposició d'una corrent apaivagadora de l'exaltació dels nirvis.

Sotmès el cos a l'influència que's despren d'una pila elèctrica convenientment disposta, s'apodera dels membres la lassitut i el benestar precursors del son reparador.

Millor que el sistema esmentat,—aferma la revista tècnica que ens assabenta del descobriment,—no es coneix més que quelques novel·les, certs drames i diversos reculls de poesies.

DEL CORPUS MONETARI

Els gegants d'enguany.

LES MERAVELLES DE PATENA

—Tants diners, val aqueix plat?
—Homel... Amb el peix, i al preu que va, es comprèn!

MANDANGA BARCELONINA

El casament de la "Chelito"

«Vivir para ver». «Cosas veredes el Cid» i «Ja tenia raó la vellal». Són les tres exclamacions que surten aquests dies dels llavis de tots els habitants del planeta Terra, des de que s'ha confirmat oficialment el pròxim casori de l'encantadora i distingida a la par que «excitante y movediza señorita, doña Consuelo Portela, alias la bella Chelito, emperadora de la Rumba, reina del Triquitraque, princesa de la Pulga, condesa del Remeneo y baronesa de ¡Toma tripital!»

La xiripa que ha tingut aqueix mortal que se l'endú, és grossa. La Chelito és una dona il·lustre i diguin lo que vulguin les males llengües, mereix més que tots els homes de ciència junts, la gran «Cruz de Alfonso XII». Ella és també no ho dubtin pas, una benemèrita de la Pàtria, i una excel·lent ciutadana que ha consagrat per complet la seva preciosa vida (que Déu guardi molts anys per bé de Espanya i del *movimiento continuo*) a retre espontani i en-

tusiasta culte a l'ensenyança. I qui ensenya tot lo que té o tot lo que sap, aquest és, a fi de comptes, qui pot ufanar-se de haver dut a terme la més lloable i definitiva obra cul...tural, des del dia que mare Eva va pecar per primera vegada, fins el jorn en que l'Alba s'ha convençut que ni d'aquí cent anys serà president del Consell de ministres.

I no solament mereix respectes i consideracions des del punt de vista pedagògic, sinó que també des del punt de vista religiós, o sigui el catòlic, apostòlic i romà, perquè la Chelito—qui pot negar-ho?—ha ensenyat a més de mitja humanitat el veritable «Camino del Cielo» que és aquest camí que tots sabem però que mai podem *passar*, a no ésser un home excepcionalment afortunat com el de *marras*.

Entre l'amor vulgar d'una dependenta de «El Siglo», del «Palacio del Calzado» o de «La Siberia», que a lo millor es rendeixen davant del primer salta taulells o suca tinters que els diu: «Rateta meva, jo t'estimo», amb follalut, amb insuperable ilusió i... amb tres dotzenes de paperetes d'empenyo a la butxaca, a l'amor d'una veritable *ingènua* d'una col·legiala, com deia *El Liberal*, francament, l'elecció no és dubtosa. I més encara, quan tan innocent i incommovible criatura ha recorregut el món sense engreir-se davant dels més inspirats piropos, ni s'ha rendit davant dels més valiosos obsequis, ni ha volgut cedir davant de insidiosos requeriments, ni s'ha conmogut davant d'insistents menaces de suicidi...

Això és una dona! Això és una *media naranja ideal*! Això és, lo que'n diuen els venedors dels Encants, una *ganga*!

La Chelito, casada, farà molt més feliç al seu marit que moltes noies que surten del «Loreto» o de «Las damas negras» i que un cop han pronunciat el «sí, pare», desitjoses de *tastar* lo més saborós de la vida, s'entenen amb el xufiero del sogre, flirtegen amb el primer corrido elegant i *pavero* que arri-

ba al balneari Blancafort de La Garriga o al Casino Colón de Caldetes i per últim, acaben fugint amb el dependent de confiança del marit...

Perquè... què ha fet al capdevall la Chelito?

Ens ha ensenyat mil voltes uns *matonets* que ni els de cà la Serafina de Pedralbes. No els ensenyen també les dides, les honrades i sofertes dides, al bell mig de la Plaça de Catalunya?

Que ha lluit les seves pantorrilles deliciosament molçudetes. No les llueixen també nostres *niñas bien* als banys de San Sebastian i de l'Astillero i en les cadires del Passeig de Gràcia?

Que ha ballat balls excitants o *ostricols* sense que li sortissin els colors a la cara. No ballen també el *dèbil* les *socias* del *Real Circulo Artístico* en els balls del «Tívoli»?

La Chelito és, senzillament, lo que se'n diu una dona *ecuánime*. Lo que té en el cor o té en els llavis. Ignora lo que és fingir, no sap lo que es dissimular, i odia com la que més, la hipocresia. Ella no està per mitges tintes ni tampoc com les *girls* del Principal Palace, per mitges de cap mena.

I en lo que fa referència a ell, l'afortunat mortal don Papiu Calaf de Chelito, no hi ha pas ningú que pugui treure'ns

del cap que és un sant home; la pròpia Chelito ha ha confesat a un redactor del diari d'En Perez de Rozas:

—«¡Pepe es muy bueno; pero muy bueno! Es tan bueno que no he tratado en mi vida un hombre más bueno.»

Bueno!

La Chelito i En Papitu, si Déu Nostre Senyor no disposa lo contrari, mal s'esgarrifin senyors Esteves i senyores Tomases, es casaran enguany en la nostra Barcelona. I En Romanones, que ja apadrinà a la Raquel, i En Mir i Miró, com decà dels *tenorios* del Lyon, firmaran l'acta de casament com a testimonis.

I els *tziganes* del Eden, l'Excelsior i del Royal, quan ell i ella entraran al sagrat temple de Sant Josep de la Muntanya, en tocaran una.

L'Angeleta, l'ex florista, farà ofrena a la gentilíssima núvia d'un preciós ram de taronger, atribut de la puresa, i la *Julia España*, li aguantarà el vel virginal de desposada...

I... tot anirà bé... i serà un noi. I qui sap si temps a venir serà torero i mercès a la Chelito i a En Calaf, Espanya tindrà una *gloria nacional* més. Amén. — TENU

:-: PAPERAM :-:

EL TRESOR DELS POBRES, per R. Suriñach Senties. (Llibre del qual s'han tirat 30 000 exemplars per a obsequiar als nens pobres) — Com que's tracta d'un llibre escrit per als infants i dedicat als infants, que ja ho diu el mateix títol: *El tresor*

LA PROHIBICIÓ EPISCOPAL SOBRE ELS ESCOTS

—Que'm deixaran entrar a l'església, així?
—Segons. Si hi vas a pendre la comunió, potser no; si hi vas a portar-hi diners, potser sí.

dels pobres i altres contes de consol, estimul i dignitat per als nois de condició humil, doncs havem volgut que fos un noi, el «nano» de casa, el que en gustés les primícies i que li digués la seva. I sense preguntar-li res, havem esperat que'ls hagués llegits tots, cosa que feu en un parell d'hores, amb veritable febre, com aquell qui diu sense temps de ficar-se els dits al nas.

Mentre ell llegia, nosaltres l'espiavem i poguerem observar en els seus ulls i en la seva contracció del rostre, abans que tot, un marcat afany per a tombar la plana, i seguir llegint, lo qual indica que els contes són interessants; en segon lloc, una vivíssima joia als llavis contrastant amb unes nuvolades de ombra plàcida que li envaïen tot el front, lo qual volia dir que els contes, alegres o tristos, són intensament emocionants; i finalment observarem que, al acabar la lectura, el nostre «nano» en comptes de deixar el volum damunt... de qualsevol lloc, com fa amb tants altres llibres va correr a fer-hi unes cobertes de paper blau i a desar-se'l entre els llibres preferits de la seva xica biblioteca, lo qual significa «que en vol tenir per a anys.»

Com no's determinés encara per ell mateix a donar una opinió crítica, a dir quelcom respecte a l'impressió que li havia causat el llibre, ens decidírem a buscar-li la boca:

—Què?... Què t'han semblat aqueixos contes?

I ell, donant tota la noble vigoria a la vulgar parauleta digué:

—Ah,... molt «castiços»!

Ara, per la nostra banda, sols ens resta donar una forta estreta de mà al amic Suriñach tot dient-li: Gràcies, gràcies pel bé que heu fet al «nano» de casa, i a tants mils nanets catalans que en aquestes hores us beneeixen de tot cor.

D'ARREU-ARREU, per J. Ferré Esteller. —Aplec de poesies i humorades; tota mena d'estils i de formes. L'autor no demostra pas pretensions de versaire de gran volada. Ha recollit en un volum moltes cosetes publicades en setmanaris i revistes, i amb això no fa cap mal a ningú.

El seu prologuista, que és el distingit poeta empordanés Ramón Masifern ens donarà millor que ningú l'alcanç de la personalitat literària del senyor Ferré: «El nostre amic és un rossinyol casulà—diu.—Industrial intel·ligent i laboriós, en ses hores de repòs i calma, en comptes de freqüentar llocs insans i viciosos, que sempre són un tòxic per a l'economia domèstica, s'ha estimat més pendre la ploma i compondre versos de bon gènere, escrits amb molta soltura uns, i altres ben observats i sentits...»

Cada hu per allà on l'enfila i qui no li agradi que ho deixi.

La presentació del volum, imprès sobre magnífic paper i atapeït de il·lustracions, esplèndida.

LES SARDANES, per Josep Grahit —Llibre d'un tècnic sardanista, que interessa de valent a tots els balladors professionals i a tots els aficionats a puntejar-la. L'obreta serà llegida i discutida; però, per discutible que sigui, cal remarcar que En Josep Grahit, com tots els que treballen per a honorar la nostra dansa nacional, ha fet amb el seu llibre un gran bé a Catalunya. L'acompanya un exquisit pròleg d'En Carles Rahola.

LES TRES PRINCESES I EL CAMÀLIC I RIALLES A LENGRÓS.—Follets de literatura fàcil i amena que formen en la «Biblioteca Humorística.»

L'AMOR D'UNA PRINCESA.—Farsa en tres actes, original de Alexandre P. Maristany. Fou estrenada amb èxit, aquesta mateixa temporada, al Romea».

PER CATALUNYA.—Revista, de Joaquim Montero. S'estrenà en el mateix teatre, i encara avui es representa. En la secció corresponent parlà L'ESQUELLA, en son dia, d'aqueixes obres.

SEPT SCIENCIES

Aquest número ha passat per la censura

LA TARTANA, EL SIDE-CAR, EL CAMIÓ I EL CARRO

El que torna a València després de temps, una de les coses que troba a manca per les carreteres és la simpàtica tartana.

La tartana és ja arquetipòtica.

No sabem si la tartana era un moble del gènere velcot que fos digne de conservar-se, però sia perquè ens trontollava quan començàvem a anar pel món, o perquè li teníem franquesa, o perquè ens havia souaquejat, la recordem amb gran respecte.

La tartana posar era incòmoda, però era nostra, era familiar, se la podia tractar de tu. Era impossible d'anar en tartana sense que al cap de cinc minuts els genitals es compenetrassin, els cozes es contagiessin i els viatjants tinguessin conversa. La tartana era un pisot o una casa de dispeses, amb veïns que anaven de trànsit. Començaven els allotjats en el local per donar-se empentes, i al cap de un moment d'anar plegats, ja els uns sabíem dels altres tots els secrets de família, i ens planyíem mutuament, i beviem vi d'una bota que ningú sabia d'on baixava, i ens contàvem totes les penes, tornàvem a beure més vi, en cantàvem una tots junts, i entre vi i p'anys i cançons passaven i corrien les hores. La tartana tenia el seu ritme, un ritme diguem-ne de tartana, que hi ha viatgers que'n diuen trontoll, que'l distingeix de tots els altres, i quan volcava (que era molt sovint), ho feia amb tanta suavitat, rodava tan bé marges avall i s'hi oïa tan dolçament, que els volcats, a l'arribar a baix, es trobaven tan dolçament ojeguts els uns damunt dels altres, que no els venia de mitja hora de moure's i de sortir de dintre. Finalment aquella tartana es pot dir que era el recreio de tots els hereuets de la plana. Quan se'ls veia amb el seu clavell, i la faixa, i les corretges, amb aquells cavallets d'ulls de garsa, que feien anar les quatre cames amb tal dalt i traqueteg, que semblaven un pianista que repiquetegés la grava, es veia ben bé que aquell moble no s'havia fet per a fer camí, sinó per a luxe dels camins i alegria de les carreteres.

Avui els tals hereuets tenen side-car, que Déu ens enlliuri, perquè és l'eina més cridanera, més boja i pocavergonya que els homes hagin inventat. El side-car sembla una màquina de clavetejar sabates que s'ha escapat de la fàbrica, amb dos beneits al damunt, que no se sap quin és més beneit: el que guia o el de la cistella. El que guia fa el paper trist de fer d'escarràs del de dintre, i el de din-

tre el paper encara més trist de fer de dropo del que mena, quedant en paus de beneiteria.

I després d'aquesta eina maligne, escàndol i terratrèmol de totes les carreteres, ha sortit el camió, aquest vogó que ha descarrilat: aquesta mena d'esclafa-grava, aquest tropell que va de camí, i a xi com el side-car ha estat la mort de la tartana, el camió matarà el carro, i el jorn no llunyà que tothom corri desesperat fent quilòmetres, tots els camins seran Via Apia, i s'haurà acabat l'anar pel món fent se càrrec de lo que passa.

Perquè el que no ha provat d'anar amb carro, sense presses i sense neguits, no sap lo que veu ni lo que mira. Aquel set mesos que amb l'amc Casas vàrem seguir tot Catalunya, ens van fer conèixer la terra, com no la podran conèixer mai els que la passen desesperats. Com que no ens esperava ningú, ni havíem enviat telegrama, ni telefonema, ni recader, el nostre pas tenia el ritme del que no li vé de dos musos d'arribar d'un pob e an el del costat. Si el cavall estava cansat, o no tenia ganes de caminar, s'aturava fos ailà on fos, s'hi adornia i nosaltres també; si a voltes en les nits de lluna, per etzar, passava un conill damunt de la grava argentada, li tiràvem des del carro, i ja teníem conill per a esmorzar; si trobàvem hostal hi feiem nit, i si no hi feiem nit hi feiem dia, i com que no anàvem esvalotats no espantàvem als gossos i a les velles; les criatures se'ns apropaven, la gent ens tenia franquesa, i sense qüestions socials, ni lluita de classes, per tot arreu on passàvem trobàvem les portes obertes i la simpatia an els rostres.

I els menjars! Allò era menjar sense la sa i sense tarifes. El pa, sovint era moreno, però encara tenia el gust de l'arada i del terròs; els pollastres feien un sa t del galliner a la cassola; les patates i la verdura tenien regust d'aquell paisatge que havíem trobat pel camí, i les peres regaïmaven l'aigua frescal de les altes neus; i a tot això anàvem coneixent aquell floret d'hostaleres, que amb un revol de faldilles porten l'empenta de la casa; aquelles pubilles de pagès que semblen retauls d'ermita; aquells menestrals de vila, que semblaven arrencats de l'Auca del bon ciutadà, i aquells obrers que encara estimaven la feina o sia el seu ofici, i a cada poble un nou episodi, o un descobriment, o una gatzara, i a cada revolt de camí un nou paisatge meravellós. Així, per aquest procediment de no contar els jorns ni els quilòmetres, vàrem conèixer la nostra terra, i com que la vàrem conèixer, la vàrem anar estimant, i la vàrem anar estimant perquè l'havíem vista en carro.

Ara, aill, amb això del progrés, anem més depressa! I tant més depressa! A llavors, a poc a poc, anàvem de cara a la vida, i ara... ara amb side-car ens duen cap el cementiri a cent deu quilòmetres per hora.—XARAU

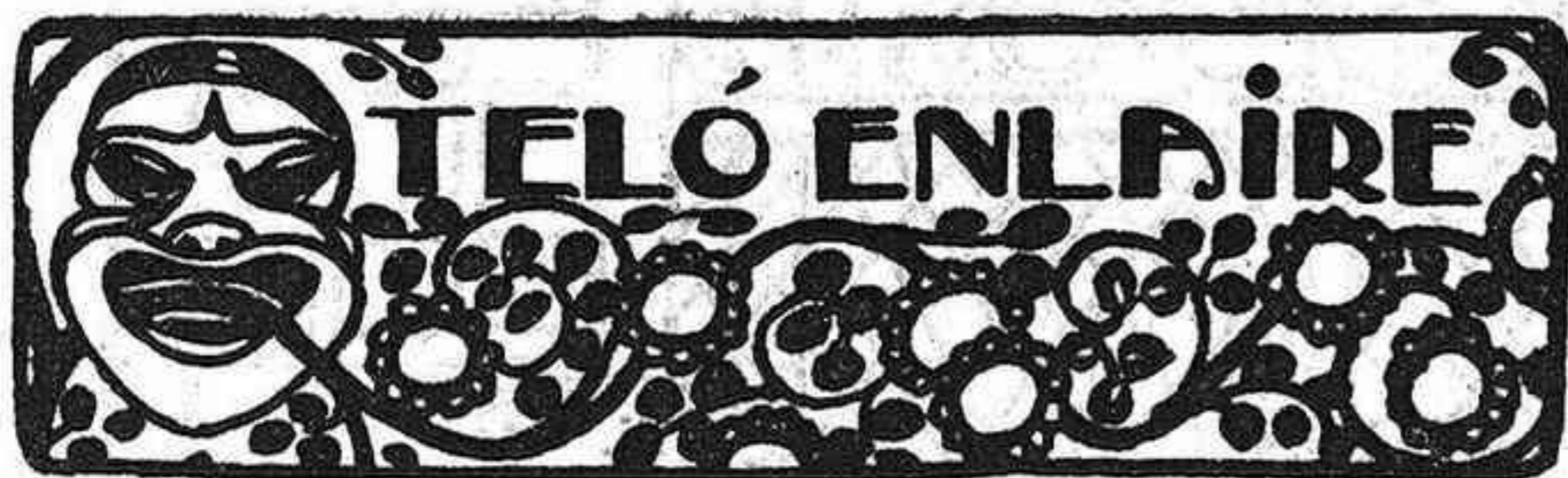
L'ASCENSIÓ DE LES MONEDES

—I vosaltres?
—Ja ho veu... Fent de porters!

EL RECURS DE L'ESTEVET

—He vist eoses, aqueixos dies, que m'han fet tanta vergonya, que he corregut a amagar-me sota el barret de l'aví.

ROMEA

Demà, dissabte, estrena de dues obres (*alfa i omega*): *L'estudiant i la pubilla*, d'En Sagarra, i *Ninotets*, de l'Escaler.

—Dijous passat, a la tarda, es celebrà un gros aconeteixement: el centenari de *La Ventafocs*, amb l'aditament de l'estrena de *La resposta*, joguina escrita per En Folch expressament per a la senyora Fornés.

Inútil dir que els aplaudiments anaren a dojo.

TÍVOLI

Durant l'actuació de la esperada companyia francesa, que debuta la setmana entrant, donarà dues úniques representacions de la obra *Daniel*, la famosa actriu Sarah Bernhardt.

NOVEDADES

Avui, divendres, grans funcions en honor i a benefici de la simpàtica primera tiple Dionisia Lahera, que interpretarà la protagonista de *A ver si cuidas de Amelia*, i cantarà una sèrie de cuplets.

PRINCIPAL-PALACE

Dimecres vingué novament reforçada la famosa revista *Oooooh!* amb una espatotxada còmica de «gran risa»: *Casa de salud*, del mateix afortunat autor de *Un drama entre bastidores*.

Fa riure per les butxaques.

En Galceran i En Ramper, deliciosos.

NUEVO

Valdria la pena que tot Barcelona anés a admirar l'estupenda interpretació que la colla «Vila-Daví» donen a la magistral obra d'En Capuana *Malia*, model de drames realistes, molt ben traduït pels nostres autors Puig i Ferrater i Gassol amb el títol de *Joana, l'embruixada*.

Aquell esplèndid quadre de costums sicilianes, tan valent i tan sobriament descrit, i del qual no havem de cantar les alabances, perquè ja ho férem a l'estrenar-se en italià, és executat, pels estudiosos còmics catalans, d'una manera acabada, quasi perfecta.

La Maria Vila hi està insuperable; detallant, matisant, plorant i gemegant, dona idea de «la bona veritat»; el seu art i el seu foc sagrat intuítiu allunyen de la ment de l'espectador tota idea de fingiment. Es senzillament una meravella. Es mereix les llargues i xardoroses ovacions que el públic li dedica cada nit. En Pius Daví, molt bé; En Casanovas, aplomat i segur com mai; En Màntua, En Cervera i els altres, molt dignes i discrets.

GOYA

Les representacions de la companyia Robinne-Alexandre han constituït un seguit d'èxits.

Entre les comèdies més aplaudides, cal remarcar *Francillon*, *Amoureuse*, *L'Aventurière* i *Les marionnettes*. En totes elles, la famosa actriu, que és ademés una de les dones més guapes de França, hi fa gala de les seves excelses qualitats artístiques, qualitats variades de gràcia i de seny, de sentimentalisme i de verisme; i a tot donant-hi una força dramàtica i una intensitat de vida sorprenents. El notabilíssim actor Alexandre, que és un comediant dels més complerts que havem vist, executa admirablement els *duos* amb la genial artista.

—Per a un d'aquests dies s'anuncia la primera de *Ruy-Blas*, drama tràgic de Víctor Hugo.

CÓMICO

Tres obretes acreditades han portat bastanta concurrència aqueixos dies: *La alegría del batallón*, *La chica del Aguila* i *La fiesta de San Antón*, sainets diveruts, amb musica agradableíssima que interpreten molt acuradament els simpàtics artistes de la casa.

— Abans d'ahir, dimecres, degué estrenar-se un sainet de costums madrilenyes, en un acte dividit en cinc quadres, *Modistillas y perdigones*, original d'En Lluís de Vargas i amb solfes dels compositors Badia i Quisilant.

No arribem a temps de parlar-ne, però prometem fer-ho la setmana entrant.

POLIORAMA

¡Adiós, Facundo! es titula la darrera obreta estrenada. Se li podria contestar: Adéu, i no tornis.

Amb dir que l'autor és un mal deixeble d'En Seca, ja està dit tot. Llàstima d'excel·lent interpretació!

— Demà, estrena del sainet *La mujer de su casa*. I dimarts, benefici d'En Parreño, amb *El doctor Fraile Calzado* que s'estrena el dia abans.

MUSIQUERIES

A la sala del «Orfeó Gracienc» es donà, dissabte, un interessant concert popular per la Banda Municipal.

En el mateix casal tingué lloc, l'endemà a la tarde, la presentació del jove pianista senyor Badia, deixeble del mestre Goberna. Executà obres de Chopin, Bach, Mozart, etc., amb molta agilitat de dits, i amb un gust i un aplom que fan endevinar un temperament en floració.

A instàncies del selecte auditori, que l'aplaudí de bon grat, tingué de interpretar una *propineta*.

Xerrameques

artístiques

LA DESBANDADA—LES ESCORRIALLES—GIREM FULL

La desbandada dels *reconsagrats* està cada vegada més visible. A l'Exposició d'Art ja no s'han atrevit a donar la batalla, com sabem, als *con-sagrats*, si no que se han ficat entre-

mig d'ells per a poguer donar gat per llebra al públic. Però, el públic que té bon nas, en veure qualque pintura *cubista*, *vibracionista*, *futurista* o bè *decadentista*, exclama desconfiat.

—No em fumaràs, *beco*, que els vull ferrats!

I passa de llarg.

Jo, però, m'hi aturo una miqueta davant dels *mamaratxos* mes o menys artístics i de les *boutades*, perquè és per a mí un deure posar a la picota als *mamaratxers* que ens volen fer combregar amb rodes de molí i als bromistes que els hi agrada agafar peix, com En Fran, per exemple, qui tenint condicions de paisatgista ha portat a Belles Arts tres bunyols com altres tantes rodes de camió blindat; En Cèsar Yago que'ns col·loca un bonic ex-vot simbòlic d'una refinada picardia, i En Camps Ribera que'ns vol fer creure que és cubista.

També mereix una estirada d'orelles per la seva *coba*, En Gutiérrez de *Les pentinadores* i *Les coristes*, brutes com els descarregadors de carbó del moll, i el seu veí Maeztu, el qual ens exposa el problema social amb un parell de redolins tan realistes, que fan posar els cabells de punta.

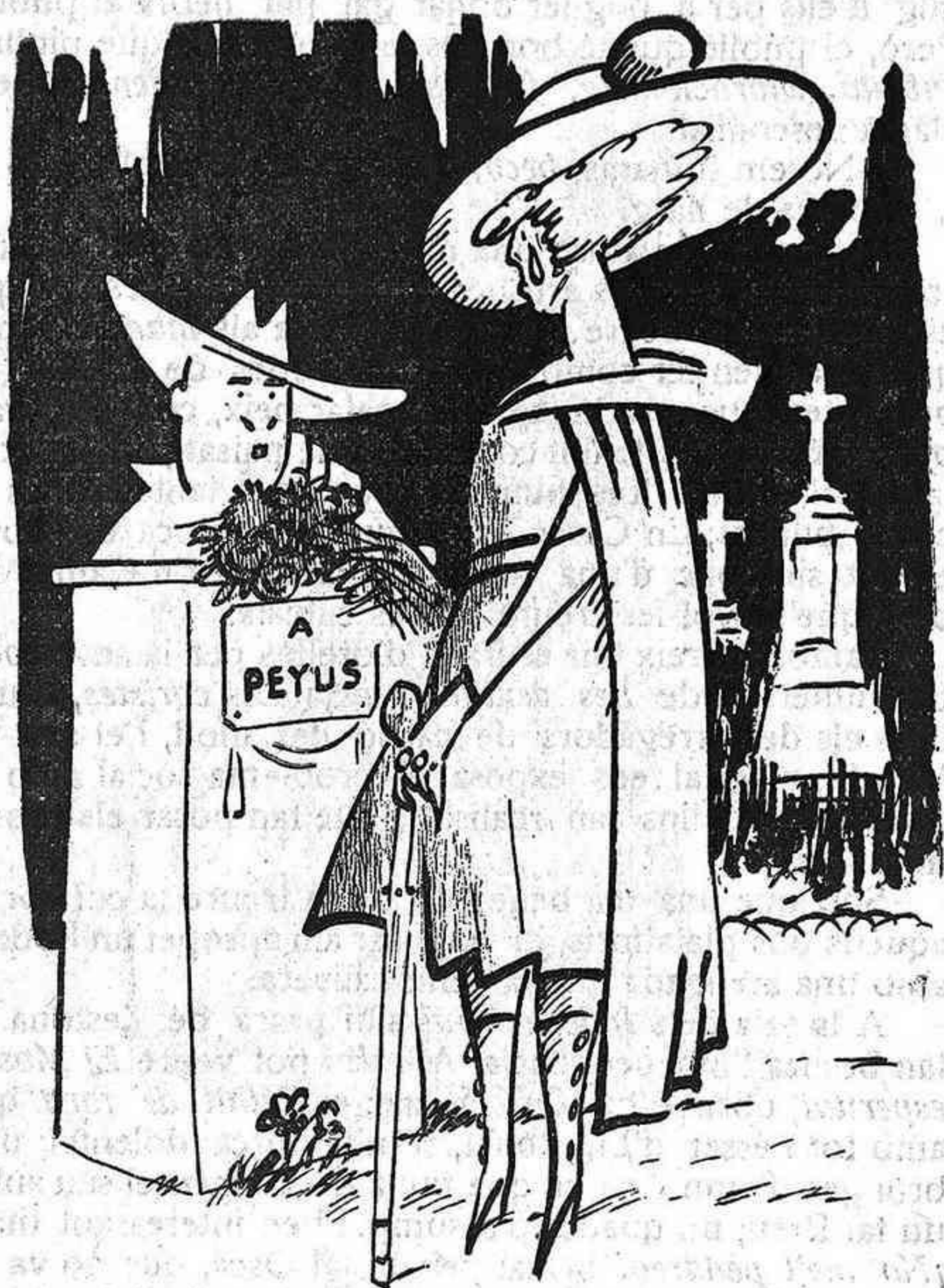
Sort que una mà benèvola, per a treure la coïssor de aquells dos plats forts, hi va posar allí apropet un bodegó amb una arengada que fa venir salivera.

A la sala dels *Independents* s'hi passa bé l'estona. Es tan bonica l'independència! Allí s'hi pot veure *El Mossen esperitat*, obra d'En Orti Vitale; el *Retall de fora* que, amb tot i ésser d'En Bonet, resulta força dolentet; unes bronges d'empolvar-se que titula *Crisantems* el seu autor, un tal Breu; un quadre d'assumepte ben interessant titolat *¡No me'l pendreu!* firmat per un tal Osca, que no va tan lluny d'osques com sembla, i una meravella del cubisme hiperbòlic, quina firma sento no recordar, i a la qual no em va ésser possible pendre-li el número. A la meravella s'enten.

DAVANT DEL «BODEGÓN».

—Fosca, noil!... Si que vale dinerol
—Tu dirás!... Són subsistències!...

LA SARAH BERNHARDT A BARCELONA

La primera visita que farà.

Als *reconsagrats* autèntics, als de bona fe, aquells que hi fan tot el que saben per a regenerar l'Art, els seus capítostos els han arreconat a unes saletes tristes i humides de la planta baixa, on s'hi troben les escorrialles de l'Exposició; una tela patriarcal simbolitzant *La Broma*, vull dir *La Brema*; unes nimfes de cotó fluix ballant *El Bolero*, uns xiprers quilomètrics i unes quantes obres més que responen a les noves tendències guillades encara que ningú els hi preguntí res.

—Prou, prou, que m'aborreixo. Girem full?

—Ja està dit.

*
**

A les «Galeríes Laietanes», una artista de molta grapa i força fantasia Na Pilar Muntaner de Sureda, exposa un espetec d'oliveres de Mallorca, molt recaragolades, que per ésser-ho varen inspirar an En Ruben Darío un poema prehistòric. Després d'haver-li rentat la cara, (ei, en sentit figurat!), a la simpàtica pintora, l'Alomar, En Xenius i mossèn Riber, per les seves coloraines, jo, no sé pas què dir-li, francament, car em plauen més les seves notes sinceres de paisatges que no les teles llampantes que pinta.

En canvi, an En Cardunets, que exposa allí mateix unes quantes pintures a l'oli i bon nombre de dibuixos del natural, li dic francament que cada dia el trobo més fet; an En Puig Perucho, que la seva exposició de «El Camerino», m'ha deixat amb un pam de boca oberta, per la lluminositat dels seus paisatges tractats amb tons clars i l'encert que té en fer-los-hi donar l'hora exacta, com els rellotges Roskoff; i an En Ramonet Borrell, que ens

demostra, al «Saló Serra», una altra vegada, ésser un mestre de punta, pintant, dibuixant i treballant l'aiguafort.

De l'única cosa que li manca aprendre, és de fer-se l'article.

Iestic segur que no n'aprendrà.

C. ARBÓ

FOOT-BALL

Newcastle—F. C. Barcelona

Malgrat les influències i treballs per a desvirtuar els esforços del F. C. Barcelona en benefici dels seus jugadors i públic, res ha pogut abatre la ferma voluntat del nostre club degà, i els partits s'han jugat amb èxit sorollós.

Primer partit.—Els nostres sortiren esporuguits davant del joc dels anglesos, que jogaren meravellosament com a mestres que són. El primer partit el guanyaren ells, per 3 goals a 2.

Segon partit.—Aquest partit fou emocionant, especialment en la segona part, durant la qual els nostres dominaren completament als anglesos. La feina realitzada pels nostres jugadors ha sigut E-NOR-ME, i les ovacions coronaven les superbes embestides dels barcelonesos. Durant la primera part, els súbdits d'En George ens han atacat, però a la vegada que els nostres veien que no eren tan feres com es pensaven, posaven en imminent perill el «portal» anglès.

A l'acabar el partit, els aplaudiments i els hures foren entusiastes, i el públic felicitava als nostres grans jugadors.

L'equip català, compost per En Zamora, Coma, Galicia, Samitier, Sancho, Torralba, Viñals, Martínez, Gracia, Alcántara i Gagi, mereixen ésser inscrits en el llibre d'or del nostre campió, puix amb el seu esforç han posat el foot-ball a una alçada formidable.

Visca el F. C. Barcelona!

Hurra al foot-ball català!

NATACIÓ

Al matí es va córrer el Gran Premi de Pascua.

El va guanyar En Manifold, que va fer una excel·lent cursa.

BOXA

La vetllada del «Frontón».—Amb una bona entrada i gran espectació va tenir lloc aqueixa vetllada, en que hi hagué moltes sorpreses.

Començaren les palestres: En Plasin i Urtasum. Guanyà aquest, després d'un bonic combat.

Blind-Americano. Va ésser un dur combat, en que tots dos s'«apinolaren» de veres, i quan creïem que donarien combat nul, ens digueren que havia vençut En Blind. No sé pas que hi veuen!

Ubach-Antero. Es va presentar aquest últim amb un «kimono» xinès, que fou molt celebrat; varies senyores

SORTINT DE LA «PRIMERA»

—Avui només heu de pensar amb el senyor
—Ja ho fem, mamá.

en van pendre model. Era molt «caio», però no fa per un boxejador.

L'Ubach no va quedar com se mereix, puig sia que el «kimono» era una «mascota» de la bona sort, o lo que sia, la qüestió és que l'Ubach va quedar en o. k.

I per últim, En Mora-Zaldívar s'ho varen fer, i el públic es portà bastant malament, puix amb la seva cridòria van atabalar an En Zaldívar i aqueixa fou una de les causes de que dit boxejador perdés el combat.

En resum: una bona vetllada, i cap a fer «nona».

NOLUS

ESQUELLOTS

El clima de Barcelona.

An'En Paludàries no el tregueu de les viles de segon i tercer ordre: allí viu l'home satisfet, gras, roig...

Quan algú li pregunta: «I doncs que no pensa entornar-se'n a Barcelona?», sempre contesta el mateix:

—A Barcelona?... Ca!... No m'hi pendran pas per altre!... Mai més!... On va amb aquells aires tan poc sanitosos!

—Vol dir que és poc saludable el clima barceloní?

—Miri si és dolent, que només li haig de dir una cosa. Vaig viure dotze anys en un quart pis del carrer d'En Gignás, i les finestres del meu quarto donaven al jardí d'un col·legi de pàrvuls. Doncs bé, al cap de dotze anys, vaig mirar abaix i... els pàrvuls no havien crescut gens; tots tenien encara la mateixa mida!...

S'ha reunit la Junta organitzadora del famós Palau Reial en projecte.

Parlaren de tres assumptes capdals: del Palau, de la Sanitat i de la Policia.

I feren molt santament perquè l'una cosa no pot anar sense l'altra.

Com bastir un Palau Reial sinó hi ha abans policia ni sanitat?

Lo qual significa que... tinguéssim un pa que durés tant!...

Quina tranquil·litat, la d'aqueixos *brigadiers!*...

Obren una *zanja* a la Rambla; fan la seva feina; i, al tornar-la a tapar, ho fan amb tanta mala pata que deixen el paviment mateix que unes muntanyes ruses, amb perill de que els vianants se trenquin una o *varies* cames.

Senyors, amb això no hi ha dret!

Si cobren poc, que's facin augmentar el jornal; però, la feina,... ben feta!

Per mitjà de la premsa, el Jardiner Municipal recomana als aficionats a les flors rares vagin a la Plaça d'Armes, del Parc.

Diu que allí podran contemplar un grapat de preciosos «pensaments negres».

Per a admirar pensaments negres no cal anar tant lluny.

Anirem a Ca la Ciutat, i direm a qualsevol regidor que se sincer, que ens vulgui esplanar tots els seus íntims pensaments.

Els amics de *La Vid Catalana*, orgue del Gremi de Taberners, organitzaren el dia 9 una xerinolesca excursió a la ermita de Sant Ramon, a la qual tingueren l'atenció de convidar-nos.

Fou la primera vegada que beguérem ví sense batejar; i tant s'atiparen, que deixaren sense *costelles* i *llagostins* a tots els mercats de la nostra dolça Barcelona. No hi ha dubte que ells són els *causants* de l'encariment de les *subsistències*.

Per molts anys els duri la carpanta, per bé de Catalunya, d'Espanya, d'Europa i d'una part de món que encara es té de descobrir!

Sitges, terra de poetes i d'artistes, està celebrant actualment la seva quarta Exposició de Clavells.

Deliciosa terra, la de la *Malvasia*: a dos passes de la ciutat de les tragèdies i sap fruir la bona vida de la clàssica Grècia: art, poesia, ví, flors...

De bona gana la meitat dels barcelonins ens en hi anirem a viure.

Segons testifica el director del famós «Institut Pasteur», de Paris, s'ha descobert, a la fi, després de vinticinc anys de sòlides experiències una formidable vacuna contra la tuberculosi.

Què fan els nostres *leaders* polítics?

A hores d'ara ja haurien d'haver demanat al inventor de aqueix miraculós «suero» una petita mostra, per a vacunar al Còs electoral de Barcelona, i d'Espanya entera.

Es tan estret de pit!

Notes de Casa:

De la Societat de Caçadors «La Alianza», de Badalona, rebérem unes targes de convit per als Concursos de «Tiro de Pichón» efectuats diumenge i dilluns.

— De En Magí Tobella, una atenta invitació per a assistir a la festa inaugural de «Montmartre», un alegre Restaurant-Concert que s'obrí dissabte al públic; lloc a propòsit pels amics de la xerinolesca i de... la patacada.

— Del «Decanat-Secció dels Mestres Nacionals» rebérem una tarja per a la Conferència d'En Josep Ruiz Castella, sobre *L'escola primària i l'orientació professional* que's donà a l'Escola Graduada del carrer del Pi.

— Del doctor M. Corachan, una atenta invitació per a l'acte inaugural de la seva «Clínica» Déu vulgui que no la tinguem de fer servir mai.

A tots, moltes gràcies.

Escena violenta en un aristocràtic saló de ball.

Un marit emprèn furiós a un senyor:

—Vostè acaba de trepitjar brutalment el peu de la meva esposa. Li demano una satisfacció.

El senyor, tranquil·lament:

—Conformes. Miri, veu aquella senyora vestida de blau?... Es la meva dona; vagi, trepitgi-la, i estarem en paus.

Pregunten an En Miranius:

—Quants germanets sou, maco?

—Nou.

—Tots vius?

—Entre vius i tontos.

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE—Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2, tarda i a les 9 1/2 nit

Dilluns monumental debut de

NITA-JO

NEURASTENIA, IMPOTENCIA, DEBILIDAD SEXUAL

AFRODISITA GILKERS

CINCO PESETAS FRASCO

LAS CURA RADICALMENTE LA

Pídase en Farmacias y Droguerías

Ortografia catalana

VOCABULARI ORTOGRÁFIC

Segons les normes de l'Institut d'Estudis
Catalans — Ordenat i anotat per
A. Rovira i Virgili

Preu: 2 ptes.

Lletres catalanes

VERS I PROSA

Selecció de treballs d'autors antics i moderns
per
A. Rovira i Virgili

Preu: 3 ptes.

Gramàtica elemental

DE LA

Llengua catalana

per

A. Rovira i Virgili

Preu: 3 ptes.

D'AQUÍ POCOS DIES

NOVA EDICIÓ

DICCIONARI

CATALÀ - CASTELLÀ

&

CASTELLÀ - CATALÀ

RESEÑA ILUSTRADA DE LA INDUSTRIA Y EL COMERCIO DE CATALUÑA - 1921

Pesetas 15

15 pesetas

El drap sagrat

— — JOSEP BURGAS — —

Drama patriòtic

Ptes. 1

Remedios que curan

MEDICINA CASERA

Precio:

Ptas. 1

Catalans il·lustres

RETRATS I BIOGRAFIES

Preu:

Ptes. 5

A viat sortirà

Obra nova d'EN PERE COROMINAS

CARTES D'UN VISIONARI

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

CORPUS TRISTI

—No estic per orgues!... Aquest any la processó em va per dintre.